

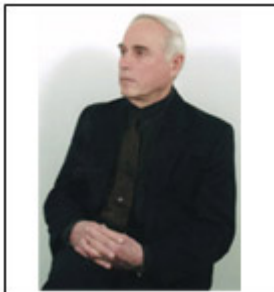

საქართველოს

იმისთანა წმინდა საქმეში,
ბოგობიღ ბეჭდუნი სიფყაა,
ფყუილებით და ჭებობით ბურთის
გაფანა ყულა უკადრისობაგუ
უსამაგლესია.

 დარსებულა
1918 წელს.
შაბათი, 12 სექტემბერი, 2009 წელი
№180

რესპუბლიკა

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია
ღრმა მწუხარებით იუწყება, რომ გარდაიცვალა
გამორჩენილი ქართველი მათემატიკოსი,
საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის
ვიცე-პრეზიდენტი, აკადემიკოსი –

ბურამ ხარატიშვილი

და თანაგრძნობას უცხადებს განსვენებულის ოჯახსა
და ახლობლებს.

ბურამ ხარატიშვილი

ტრაგიკულმა შემთხვევამ სიცოცხლე შეუწყვიტა გამოჩენილ ქართველ მეცნიერსა და საზოგადო მოღვაწეს, ცნობილ მათემატიკოსს, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის აკადემიკოსს, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტს ბურამ ლევანის ძე ხარატიშვილს.

აკადემიკოსი გ.ხარატიშვილი დაიბადა 1934 წლის 14 იანვარს ქ.გორში. 1951 წელს ვერცხლის მედალზე საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ იგი იმავე წელს ჩაირიცხა მოსკოვის ლომონოსოვის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტზე. გამოჩენილი ქართველი მათემატიკოსის აკადემიკოს ილია ვეკუას რეკომენდაციით, რომელიც იმ დროს ასწავლიდა მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, გ.ხარატიშვილი, მოსკოვის უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ 1956 წელს, ბრუნდება თბილისში და იწყებს მუშაობას საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის გამოთვლით ცენტრში. 1957-1966 წლებში მან გაიარა გზა რიგითი მეცნიერი თანამშრომლიდან განყოფილების ხელმძღვანელამდე.

გ.ხარატიშვილის ცხოვრებაში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო 1958 წელი, როდესაც იგი პირველად შეხვდა ოპტიმალური მართვის მათემატიკური თეორიის ერთ-ერთ დამაარსებელს, რუსი მათემატიკოსის, აკადემიკოს ლ.პონტრიაგინის მოწაფეს და ამ სკოლის გამოჩენილ წარმომადგენელს, აკადემიკოს რევაზ გამყრელიძეს. იმავე წელს გამოთვლითმა ცენტრმა გ.ხარატიშვილი ხანგრძლივი მივლინებით გააგზავნა მოსკოვში ვ.სტეკლოვის სახელობის მათემატიკის ინსტიტუტში, სადაც რ.გამყრელიძის ხელმძღვანელობით იგი შეუდგა სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების ჩატარებას ოპტიმალური მართვის თეორიის დარგში; აქ მან დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია.

გ.ხარატიშვილმა 1961 წელს ფუნდამენტური სამუშაო შეასრულა. კერძოდ, მან დაამტკიცა ლ.პონტრიაგინის მაქსიმუმის პრინციპის ანალოგი მართვის სისტემებისათვის, რომლებიც შეიცავენ ფაზურ კოორდინატებში დაგვიანებებს. შემდგომში ეს კვლევა საფუძველი გახდა ოპტიმალური მართვის თეორიისა დაგვიანებული არგუმენტებით. მიღებულ შედეგებს მიეძღვნა ლ.პონტრიაგინის, ვ.ბოლტიანსკის, რ.გამყრელიძისა და ე.მიშჩენკოს ცნობილი მონოგრაფიის „ოპტიმალური პროცესების მათემატიკური თეორია“ (ნიუ-იორკი, 1962) ცალკე თავი.

გ.ხარატიშვილს მნიშვნელოვანი წვლილი აქვს შეტანილი გამოკვლევებში, რომლებიც შეეხება დიფერენციალურ განტოლებებს და მართვის თეორიას, ექსტრემალური ამოცანების ზოგად თეორიას, დიფერენციალური თამაშების თეორიას, რიცხვით მეთოდებს ოპტიმალურ ამოცანებში, მათემატიკური მოდელირების თეორიას და მათემატიკის სხვა მნიშვნელოვან საკითხებს.

გ.ხარატიშვილი ოპტიმალური მართვის თეორიის შემუშავების ორგანიზატორად და პირველი ქართველი მეცნიერ-მათემატიკოსის ანდრია რაზმაძის სამეცნიერო ტრადიციების გამგრძელებლად ითვლებოდა საქართველოში.

რ.გამყრელიძესთან ერთად და ი.ვეკუას უშუალო ხელმძღვანელობით, გ.ხარატიშვილმა დააარსა მართვის თეორიის კათედრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში და დიფერენციალური განტოლებების და მართვის თეორიის განყოფილება.

ფილება თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ი.ვეკუას სახელობის გამოყენებითი მათემატიკის ინსტიტუტში.

გ.ხარატიშვილი 1994 წლებში იყო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ი.ვეკუას სახ. გამოყენებითი მათემატიკის ინსტიტუტის განყოფილების გამგე. 1969-1972 წწ. – თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტის დეკანი, 1972-1981 წწ. – საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მართვის სისტემების ინსტიტუტის დირექტორი, 1981-2005 წწ. – საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის კიბერნეტიკის ინსტიტუტის დირექტორი.

1969 წელს გ.ხარატიშვილმა დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია თემაზე: „ექსტრემალური ამოცანები წრფივ ტოპოლოგიურ სივრცეებში“. 1970 წელს მას მიენიჭა პროფესორის წოდება. 1979 წელს იგი აირჩიეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად, ხოლო 1988 წელს – ნამდვილ წევრად.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი მოღვაწეობა საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის თანამდებობაზე, სადაც მისთვის დამახასიათებელი პასუხისმგებლობითა და დიდი მონდომებით ემსახურებოდა მეცნიერების ორგანიზაციისა და განვითარების საერთო საქმეს. იგი იყო «მეცნიერებათა აკადემიის» მოამბის მთავარი რედაქტორის მოადგილე და «აკადემიის» ერთ-ერთი წამყვანი მათემატიკური ჟურნალის თანარედაქტორი.

2001 წელს გ.ხარატიშვილს თავის მოწაფეებთან ერთად მიენიჭა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ანდრია რაზმაძის სახელობის პრემია ნაშრომთა ციკლისათვის – „გადახრილარგუმენტთან დიფერენციალურ განტოლებათა ამონახსნების ვარიაციის თეორია და მისი გამოყენება ოპტიმალური მართვის ამოცანებში წყვეტილი საწყისი პირობით“.

გ.ხარატიშვილი მრავალი საერთაშორისო სამეცნიერო ფორუმის აქტიური მონაწილე და ორგანიზატორი იყო. ამ მხრივ აღსანიშნავია სიმპოზიუმი მართვის თეორიის საკითხებზე (ლოს-ანჯელესი, 1967), მათემატიკოსთა საერთაშორისო კონგრესი (ნიცა, 1970), საერთაშორისო სიმპოზიუმები (თბილისი, 1969, 1976).

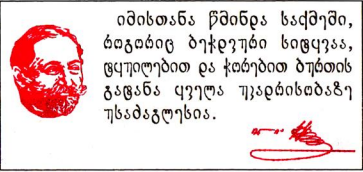
1969 წელს გ.ხარატიშვილი მიწვეული იყო მართვის თეორიის ფუძემდებლის რ.ბელმანის მიერ სამხრეთ კალიფორნიის (აშშ) უნივერსიტეტში ლექციების წასაკითხად.

სულ რამდენიმე თვის წინ გ.ხარატიშვილს დაბადების 75 წელი მივულოცეთ და მისთვის დამახასიათებელი ენერჯითა და შემართებით, ჩვენი ქვეყნის უკეთესი მომავლის რწმენით ვუსურვეთ ახალი წარმატებები მის მრავალმხრივ საქმიანობაში.

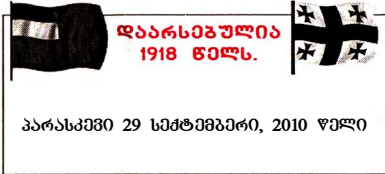
გ.ხარატიშვილის სახით ქართულმა მეცნიერებამ, ჩვენმა ქვეყანამ დაკარგა დღაწლმოსილი მკვლევარი, ჭეშმარიტი მამულიშვილი, თავისი ქვეყნის პატრიოტი და ღირსეული პიროვნება, რომლის ნათელი ხსოვნა დიდხანს დარჩება აკადემიის წევრთა და სამეცნიერო დაწესებულებათა თანამშრომლების, მეგობრების, კოლეგებისა და მოწაფეების, მთელი ჩვენი სამეცნიერო ინტელიგენციის მეხსიერებაში.

«საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია»

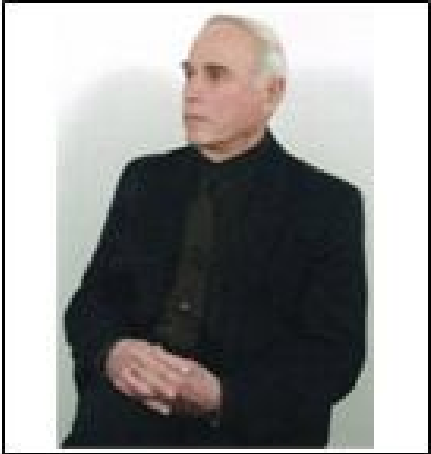
საქართველოს

იმისთანა წმინდა საძმეში,
ბიგბიგ ბუჩქუჭი სიფყაა,
ფეფილებით და ჭბბბბით ბუბბის
გაფანა ყველა უკარბისბბბაგე
უსბბბაგლეხია.

რეისკეულია

აკადემიკოსი გურამ ხარატიშვილი

ერთი წელი გავიდა აკადემიკოს გურამ ხარატიშვილის ტრაგიკული გარდაცვალებიდან. ეს დანაკლისი შეუფსებელი დარჩა.

მან გული დასწყვიტა ყველას - ახლობლებს, მეგობრებს, მოსწავლეებს, თანამშრომლებს. მასთან სალაპარაკო დარჩა ბევრს...

ბატონი გურამი საოცრად მომთხოვნი იყო საკუთარი თავის მიმართ, თითქოს თითოეულ ნაბიჯს წონიდა, ამასვე მოითხოვდა სხვებისაგანაც, იყო მომთხოვნი და ამ მოთხოვნის შესრულებაში გეხმარებოდა კიდევ. ყოველთვის სიკეთეს აკეთებდა.

აკადემიზმი ურთიერთობებში, ქცევაში, საუბარში, ლექციაზე, ადმინისტრირებისას – ეს იყო გურამ ხარატიშვილი და შესაძლებელია მისი ტრაგიკული გარდაცვალებაც ამ აკადემიზმის წინააღმდეგ მიმართული მუდმივი ჯანყის ერთი შემთხვევითი გამარჯვება იყო. კაცი იყო და ვერ გათვალა...

ქართულ მეცნიერებაში ბატონმა გურამმა მთელი ეპოქა შექმნა, ჩვენ ვამბობთ მეცნიერებას და არა მათემატიკას – მის პროფესიას, იმიტომ რომ მისი მოღვაწეობის სფერო, როგორც ადმინისტრატორის და მკვლევარის, მათემატიკის ფარგლებს სცილდებოდა. ფუნდამენტური ელიტარული განათლება და თუ გნებავთ, გენიც, მისი ხედვის არეალს საკმაოდ შორს წევდა. და ის, რასაც ბატონი გურამი აკეთებდა და ამბობდა, ამ არეალში ადაპტირებული კაცის ნააზრვეი იყო. ამასთან, მას მუდამ ახსოვდა ღმერთი, კაცი და სამშობლო!..

გურამ ხარატიშვილი სხვადასხვა დროს იყო კიბერნეტიკის მთავარი მეცნიერ-თანამშრომელი, განყოფილების გამგე, საინსტიტუტო სემინარის ხელმძღვანელი, ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე, ინსტიტუტის დირექტორი, ხშირად მომხსენებელი და უფრო ხშირად კი კრიტიკული მსმენელი, მწვავე მოკამათე. რამდენიმე ათეული წელი კი მართვის სისტემების ინსტიტუტის დირექტორი, ის იყო მკაცრი, მომთხოვნი და სამართლიანი ხელმძღვანელი, მისადმი მინდობილი საქმის ერთგული და საღი აზრის ერუდირებული დარაჯი.

ყველგან, სადაც ბატონო გურამი მუშაობდა, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტის დეცანის თანამდებობაზე, კათედრის გამგედ, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტად, თანამშრომლებს იგი ახსოვთ როგორც სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის სწორი ორგანიზატორი, უაღრესად პატიოსანი, პროფესიონალი და პირადი მაგალითის მიმცემი.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი მოღვაწეობა საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის თანამდებობაზე, სადაც მისთვის დამახასიათებელი პასუხისმგებლობითა და დიდი მონდომებით ემსახურებოდა მეცნიერების ორგანიზაციისა და განვითარების საერთო საქმეს. იგი იყო «მეცნიერებათა აკადემიის» მოამბის მთავარი რედაქტორის მოადგილე და «აკადემიის» ერთ-ერთი წამყვანი მათემატიკური ჟურნალის თანარედაქტორი.

გ.ხარატიშვილი მრავალი საერთაშორისო სამეცნიერო ფორუმის აქტიური მონაწილე და ორგანიზატორი იყო. ამ მხრივ აღსანიშნავია სიმპოზიუმი მართვის თეორიის საკითხებზე (ლოს-ანჯელესი, 1967), მათემატიკოსთა საერთაშორისო კონგრესი (ნიცა, 1970), საერთაშორისო სიმპოზიუმები (თბილისი, 1969, 1976).

1969 წელს გ.ხარატიშვილი მიწვეული იყო მართვის თეორიის ფუძემდებლის რ.ბელმანის მიერ სამხრეთ კალიფორნიის (აშშ) უნივერსიტეტში ლექციების წასაკითხად.

2001 წელს გ.ხარატიშვილს თავის მოწაფეებთან ერთად მიენიჭა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ანდრია რაზმაძის სახელობის პრემია.

გ.ხარატიშვილის სახით ქართულმა მეცნიერებამ, ჩვენმა ქვეყანამ დაკარგა დეაწლმოსილი მკვლევარი, ჭეშმარიტი მამულიშვილი, რომლის ნათელი ხსოვნა დიდხანს დარჩება აკადემიის წევრთა და სამეცნიერო დაწესებულებათა თანამშრომლების, მეგობრების, კოლეგებისა და მოწაფეების, მთელი ჩვენი სამეცნიერო ინტელიგენციის მეხსიერებაში.

«საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია»